

Taalbederf

Het vakjargon rukt steeds verder op. Het lijkt erop dat elke beroepsgroep zich een eigen jargon wil verschaffen: niet alleen binnen de eigen groep, maar ook in de communicatie naar buiten. Termen als win-win-situatie, outsourcen en synergie vliegen je bijna dagelijks om de oren. Onderzoekers hebben zelfs het verband tussen maatschappelijke status en jargon aangetoond: hoe hoger op de ladder, hoe eenvoudiger het taalgebruik. Daarom enkele nutrition facts, niet voor oraal gebruik.

Jargon herken je niet alleen aan de woorden, maar ook de zinsopbouw verradt de beroepsuitoefenaar. Gemeenteamttenaren zeggen bijvoorbeeld niet: “De burgemeester heeft het lintje doorgesneden”, maar: “Het doorknippen van het lintje geschiedde door de burgemeester”. En wie wel eens ooit met een makelaar op stap ging, weet maar al te goed dat een huis met mogelijkheden meestal een bouwval is en dat ‘verkerend in authentieke staat’ bij nader toezien vrijwel altijd achterstallig onderhoud betekent.

In de managementwereld ligt het niet veel anders. Veel begrippen komen uit belendende percelen, zoals ‘pijplijn’ en ‘stroomlijnen’ (techniek), ‘saneren’ en ‘nazorg’ (medische kringen) of ‘crew’, ‘aansturen’ en ‘optuigen’ (scheepvaart). En natuurlijk niet te vergeten uit de sport: ‘kick-off’, ‘tandje erbij’, ‘scoren’. Allemaal serieuze begrippen, anders dan het wepelhandje of plintentrapje dat beginnende bouwvakkers in het magazijn moeten gaan halen of het doosje zelfklevende clipnietjes voor jonge kantoorklerken.

In veel notities en strategische beleidsstukken – ook die van onszelf! – kun je in toenemende mate taalbederf constateren. Op het eerste gezicht lijkt het op een onschuldige kwaal, maar als je niet oplet wordt het een pestilentie die sluipenderwijs ons dierbare Nederlands naar de Filistijnen helpt. Waakzaamheid blijft daarom geboden. Vijftien voorbeelden, waarbij het opletten geblazen is en blijft.

ABSTRACT

“Dat is mij te abstract”. Meestal wordt bedoeld: “Ik begrijp er niets van”.

COMMUNICEREN

Zeggen: “Wij communiceren niet”, en door dat te zeggen het tegendeel bewijzen. Een werkwoord met valse verwachtingen, waarschijnlijk door de communicatietechnologie gewekt.

CONCREET

Ook zo’n lekker woord: “Concreet maken”. Hoe zou je dat concreet naar jezelf vertalen?

CREATIEF

Wie is het niet? Wordt meestal verward met recreatief. Notities schrijven voor je plezier zou daarom geen creatief schrijven, maar recreatief schrijven moeten heten.

EIGENLIJK

Maakt alles recht wat krom is. Het ultieme excuus voor wie moeite heeft om logisch na te denken. Voorbeeld: “Eigenlijk smaken tomaten naar aardbeien”.

ESSENTIE

Op zich niets mis met dit woord, maar wees gewaarschuwd als het in een zin voorkomt! Voorbeeld: “De essentie van deze innovatie”. Vaak gebruikt ter verhulling van vaagheid.

GAAN

Bij goed gebruik onontbeerlijk in de Nederlandse taal. Maar zeg nooit: "Ik ga ervoor". Vooral niet in combinatie met targets en met procenten boven de honderd.

KERN VAN DE ZAAK

Atomen hebben kernen, zaken niet. Wie schrijft: "De kern van de zaak", weet 'eigenlijk' niet waar het in de kern van de zaak om draait.

PRINCIPE

Wordt zelden gebruikt om een principe mee te formuleren. Voorbeeld: "In principe heb ik wel tijd".

PROCES

Tegen dit woord moet een rechtszaak worden aangespannen. Letterlijke betekenis: 'voortgang van een zaak, rechtsgeding'. Denk ook aan 'processie': 'schrijden, gaan'. Helemaal uit den boze is het zogenaamde creatieve denkproces.

RESPECT

Bevel. Bij voorkeur blaffend uit te spreken. Wordt steeds vaker geëist door mensen die het niet verdienen.

TRANSPARANT

Dóórschijnen, zichtbaar zijn. Niet te verwarren met woordgebruik dat in plaats van helderheid te verschaffen in notities en beleidsstukken juist onduidelijkheid creëert. "Zijn ideeën gaven blijk van een transparante visie op de strategie".

VERTAALSLAG

Ook 'doorvertalen' wordt steeds vaker gehoord. Wie iets van deze woorden denkt te begrijpen heeft een vertaalslag geleverd.

VISIE

"Samen aan een visie werken". Erg is ook: "Samen een visie ontwikkelen". De meest verbreide visie is televisie.

ZELFSTUREND

"Kijk mama, met losse handen!" Als voorbeeld voor door veel managers en projectleiders verzonden woorden die met 'zelf' beginnen, zoals 'zelfvernieuwend' en 'zelfregulerend'.

Meer weten over jargontaal van managers en adviseurs? Surf dan naar www.adviesjargon.nl en vraag de adviesmatrix op. Met de 100 miljoen mogelijkheden kun je voorlopig nog veel nieuwe dingen verzinnen.